

K Ö N Y V I S M E R T E T Ő

CSABA László

A FÖLEMELKEDŐ EURÓPA

Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006. 482 p.

Az Európai Unió legutóbbi kibővítésével lezárult egy korszak, azonban a csatlakozott országok hosszú távú fejlődését meghatározó kérdések még nem eléggé tisztázottak. Az új tagállamok gazdasági elmaradnak a régebbi tagok fejlettségi szintjétől, ezért meg kell birkóznunk az új helyzetükkel járó kihívásokkal, követelményekkel. A könyv szerzője arra a kérdésre keresi a választ, hogy a szocialista múlttal rendelkező országok felemelkedéséhez milyen feltételek teljesítésével van lehetőség. Ennek érdekében meg kell vizsgálni, hogy mi vezet a gazdaság tartós növekedéséhez, a fejlődés pénzügyi fenntarthatóságához, vagy mindezek hiányához. Ki kell deríteni, hogy melyek a civilizált piacgazdaság tartós fennmaradásának és a jó kormányzásnak a feltételei. A kialakuló új politikai gazdaságtanban a fejlődés során szerephez jutnak az intézmények és a közösségi döntések elemzése, valamint a módszertani igényesség és a mennyiségileg mérhető eredményekre való törekvés követelményei is. Ezekről és a hasonlóan fontos sorsdöntő kérdésekről kapunk részletes tájékoztatást Csaba László eredetileg angol nyelvű könyvének most megjelent kibővített változatában.

A szerző – a Közép-Európai Egyetem munkatársa – először az átalakulóban lévő országok számszerű eredményeit, növekedési teljesítményeit tekinti át. Foglalkozik az infláció és a munkanélküliség, a külkereskedelem és a nemzetközi pénzügyek helyzetével, kitérve Oroszország és a FÁK teljesítményeire is részletes statisztikai adatok kíséretében. Rámutat arra, hogy amennyibe a rendszerváltás befejeződésével kialakultak a piacgazdaság intézményei s a politikai lehetőségek, akkor a volt szocialista országok feladatai és nehézségei azonosak a közepes jövedelmű országokéval (bár sok tekintetben eltérnek a szokványos fejlődő országoktól).

A vizsgálatok arra is irányulnak, hogy a globalizáció és a politikai folyamatok hogyan hatnak az intézmények és a gazdasági döntések fejlődésére, továbbá arra, hogy az EU-integráció és a világméretű kihívások (világháló, állami beavatkozás terrorizmus, járványok stb.) milyen követelményeket támasztanak az átalakuló országok számára.

Szó van a továbbiakban az ún. európaizálódás különleges feladataitól – köztük a lisszaboni stratégiáról és az Unió közös kül- és biztonságpolitikájáról – is. A taggá válást követően nem állnak rendelkezésre kész receptek, hanem az egyes országoknak az új megoldások kimunkálásában kell alkotó módon – érdekeik szem előtt tartásával – részt vállalni.

Arról is olvashatunk a könyvben, hogy milyen reformok szükségesek a világpolitikai kihívásokhoz való alkalmazkodáshoz, a fejlesztési feladatokhoz, az egyésítéshez, a piaci koordinációhoz. Képet kapunk a Stabilitási és Növekedési Egyezmény pénzügyi hatásairól, közgazdasági kritikájáról, az európai felemelkedésben, gazdaságpolitikába játszott szerepéről. Arra is rávilágít a szerző, hogy az Egyezmény mennyiben járulhat hozzá a fenntartható, inflációmentes növekedés kialakításához az új tagállamok szempontjából. Az új tagállamok előtt nyilvánvaló, hogy felemelkedésük legbiztosabb alapja a gyors nominális konvergencia: minél előbb megfelelnek az Egyezmény előírásainak, annál hamarabb vezethetik be a közös valutát és szüntethetik meg az árfolyamkockázatot.

A szerző a felemelkedő Európa problémáinak bemutatása után érdekes kísérletet tesz az orosz átalakulás és piacgazdaság fejlődésének közgazdasági magyarázatára, jellemzésére. Megállapítható, hogy Oroszország egyértelműen piacgazdasággá vált, bár ez a piacgazdaság lényegesen különbözik a megszokott modelltől. Arra a kérdésre, hogy mi kell a orosz gazdaság fenntartható növekedéséhez, az a válasz adható, hogy ez a jövőben kialakítandó intézményi és gazdaságpolitikai megoldásoktól és azok várható eredményességétől függ. Hasonló szempontok szerint világítja meg a szerző Kína gazdasági fellendülésének, növekedéséhez a modelljét is, rámutatva, hogy a szerkezet változások mértéke és a fejlettségi szint alapján valószínűsíthető a növekedés tovább folytatása éppúgy, mint az Oroszországnál is lehetséges.

Végül a magántulajdon és a szabályozás, valamint a hatékonyság összefüggéseiről, a hatékonyságot biztosító intézmények feladatairól, az intézmények és a gazdaság fejlődéséről olvashatunk Csaba László könyvében. A gazdasági reform politikája keretében szó van a jóléti és a pénzügyi rendszer reformja közti összefüggésről, s arról, hogy a szabályozás célja, eszköze, eljárása és módszertana átalakításra szorul. A jövőben egyre több területen terjed a versenyelv, az elszámoltatás

s erre az áttekinthetőségre az állami pénzek hatékony felhasználása szempontjából feltétlenül szükség van. Az új kihívásokhoz történő alkalmazkodás szabályozási és intézményi feltételei még hiányosak, a valóságos eredmények kialakításával fontos szerepet játszanak az intézmények (normarendszer, érték- és szokásrend) köztük fontos feladatok hárulnak a pénzügyi intézményekre. A hazai gazdaságpolitika számára a hosszú távú fejlődéshez különösen figyelemre méltóak a szerzőnek az EU-val és a Gazdasági és Monetáris Unióval kapcsolatos fejtegetései.

R. I.

KLEIN Balázs – KLEIN Sándor

A SZERVEZET LELKE

EDGE-SHL Kiadó. Budapest. 2006.

Állandó küzdelem a határidőkkel, hatalmas mennyiségű információ feldolgozása, nagy horderejű döntések szinte állandóan. Ilyen és hasonló tevékenységekből áll a szervezet menedzsereinek napi munkája. Tulajdonképpen ez a vállalatvezetés lényege. Nincs ebben új, a vezetés minden korszakban szükségszerűen ezt végezte. A vezetés folyamatos változásban van, új és újabb vezetők cserélődnek, jelenlétük első jele rendszerint az átszervezés valamilyen ténye. Állandó jelenség, hogy a vállalatvezetőknek egyre újabb és újabb, vagy újnak álcázott vállalatvezetési módszereket ajánlanak a legkülönbözőbb helyekről, azt állítva, hogy ezekkel áttörésszerű eredményeket érhetnek el munkájukban. A javasoltak egy része kifejezetten divatjellegű, mások különböző tapasztalatok nyomán látszanak ígéretesnek. A vállalatvezetési módszerek szószólói „szavatolják” a különböző felépítésű vállalatok átalakítását pl. tanuló szervezetté, az alkalmazottak motiválását a feladatkörök bővítésével (empowerment), teamszellemmel vagy diverzitás-menedzsmenttel (Diversity management), a vezetésnek ajánlják a leadership, coach eszközöket, a termékfejlesztési folyamat felgyorsítását párhuzamos műszaki tervezéssel, a szervezet egész értékalkotó láncát tökéletesítését stratégiai hálózatokkal és a tudásmenedzsment megerősítésével kívánják elfogadtatni. Nem egy esetben azt ígérik, hogy ezek közül a célok közül egyidőben több is megvalósítható. A képet még árnyaltabbá teszi, hogy az érvelők szerint a fenti célokat úgy lehet elérni, hogy közben szem előtt tartják a globalizáció feltételeit, kielégítik a nyílt környezetre, a fenntartható fejlődésre, az életen át történő tanulásra vonatkozó követelményeket, illetve folyamatosan érvényesítik a szervezet folyamatos tökéletesítését.

A vállalatvezetés szervezeti változtatásai többsége a divattól, a külső hatások és kényszerek befolyásától, a vezető ismereteitől függ. A változtatások általában konkrét és sajátos szervezeti és kulturális feltételek között történnek, sikerük titka a problémaorientált alkalmazás. A hazai vállalatok a dokumentációkban, az információközpontok fejlesztésében és a szervezeti egységek együttműködésében vélik a szervezeti hatékonyság biztosítását. Fontos szerepet tulajdonítanak a kompetenciáknak, a tudás munkafolyamatokba integrálásának, az alkalmazottak motiválásának. A tudáskövetelmények egy részét ugyanakkor nem igen tudják pontosítani, néhol hiányolják a hozzájutást a „fejekben lévő tőkéhez”.

A sikeres szervezeti működés/működtetés egyik feltétele azonban szervezetbe allokálódottak megfelelő megismerése és az ismeretek alapján a szervezeti emberi erőforrás „kezelése”. Az ember mint a folyamatok alakítója, befolyásolója, kedvezményezettje vagy elviselője kimaradhatatlan tényező. Az erre a feladatra történő felkészítést, továbbképzést, a gyakorlatnak közvetlen támogató segítséget nyújtja az Edge Kiadó legújabb könyve, Klein Balázs és Klein Sándor legújabb munkája *A szervezet lelke*.

A kiadó, az *SHL Hungary Kft.* kiadásában az illusztris szerzőktől olyan művet ad át az emberi erőforrással foglalkozóknak és más érdeklődőknek, amely megalapozott elmélettel, a gyakorlati megoldások sokszínűségével a sikeres alkalmazás lehetőségét teremti meg a felhasználók számára. A szervezet eredményessége, mint ismert, nagyrészt azokon a kölcsönhatásokon múlik, amellyel a szervezetben együttműködők befolyásolni képesek a működéssel összefüggő belső és külső tényezőket. A szerzők korábbi munkái tartalmában és formában jelzik a tudatos építkezést az eredményes vezetés és emberi erőforrás alakítás terén, hisz könyveik a Pszichológia a munka világában, sorozatban készülnek. A Munkapszichológia (1980 és újabb kiadásai), a Vezetés- és szerveztpsychológia (2002) majd ez az új mű közös elveket, nyelvet és gyakorlatot teremt az emberi erőforrásokkal foglalkozók számára. *A szervezet lelke* az elméletileg koherensen alapozott és a gyakorlatban alkalmazásorientált tudományos megközelítést tükrözik. Az ilyen minőség személyfüggő, amit a tudatos felkészülés, majd sokoldalú gyakorlat teremt meg, és amelyet a szerző szerényen saját pályaválasztását illusztrálva mutat be, ezzel is hitelesítve munkáját (p.661.).

Szerzőink *Az élő szervezet, Az ember megismerése, A viselkedés szabályozása, Figyeljünk egymásra, Humanisztikus vezetés, A szervezet stratégiája* főfejezetekben, huszonegy részfeldolgozásban elemzően és integrált formában dolgozzák fel a bonyolult szervezeti/környezeti és emberi viszonyrendszereket. A szervezet